

Sygn. akt VI U 1468/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR del. Elżbieta Góralska
Protokolant:	stażysta Izabela Bukowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 grudnia 2013 r. w S.

sprawy Ł. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o odsetki

na skutek odwołania Ł. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 19 czerwca 2013 roku, nr (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VI U 1468/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 czerwca 2013 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił Ł. Ł. odstąpienia od żądania zwrotu odsetek z tytułu nienależnie pobranych świadczeń z funduszu rentowego za okres od 15 listopada 2009 r. do 17 maja 2013 r. w łącznej kwocie 2 065,47 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż obecna trudna sytuacja materialna ubezpieczonego, jak również fakt, że nie posiada on zatrudnienia nie może samoistnie uzasadniać umorzenia odsetek z tytułu nienależnie pobranych świadczeń rentowych. ZUS podkreślił, iż Ł. Ł. jest osobą młodą, pozostaje w okresie aktywności zawodowej, nie legitymuje się orzeczeniem o niezdolności do pracy, wobec czego brak jest podstaw do przyjęcia, że obecna sytuacja materialna, w której się aktualnie znajduje ma charakter trwały i nieodwracalny. Jednocześnie organ rentowy zaznaczył, iż ubezpieczony we wniosku o umorzenie odsetek zwrócił się o rozłożenie należności głównej na raty, co świadczy o tym że ma on możliwości uregulowania odsetek.

W odwołaniu od decyzji Ł. Ł. przytaczając treść art. 84 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wskazał, iż zawiadomił ustnie pracownika ZUS o powodach skutkujących wstrzymaniem prawa do wypłaty świadczeń rentowych. W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie w całości z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji. Ponadto organ rentowy wskazał, iż wbrew twierdzeniom

odwołującego się nie został poinformowany o okolicznościach powodujących wstrzymanie renty rodzinnej tj. o zaprzestaniu kontynuacji nauki.

Sąd ustalił, co następuje:

Decyzją z dnia 14 października 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. Inspektorat w Ś. zobowiązał Ł. Ł. (dawniej Ł. S.) ur. (...) do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 listopada 2009 r. do 31 sierpnia 2010 r. w kwocie 6 938,14 zł i odsetek za okres od 15 listopada 2009 r. do 31 sierpnia 2010 r. tj. do dnia wydania decyzji, w kwocie 481,78 zł, łączna kwota do zwrotu wyniosła 7 419,92 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż od dnia 1 listopada 2009 r. ubezpieczony zaprzestał uczęszczania do szkoły i nie powiadomił o tym fakcie organu rentowego, mimo że o obowiązku takim był pouczony w decyzjach dotyczących renty rodzinnej.

Powyższa decyzja wydana została po przeprowadzeniu przez organ rentowy postępowania wyjaśniającego w związku ze złożeniem w dniu 10 września 2010r. przez ubezpieczonego zaświadczenia o kontynuowaniu nauki w nowej szkole – Technikum (...). W odpowiedzi na zapytanie ZUS (...) Szkoła (...)w S., do której poprzednio uczęszczał wnioskodawca poinformowała, iż skarżący był studentem tylko w październiku 2009 r.

Niesporne, a nadto: decyzja ZUS z 14.10.2010r. – k. 2 plik akt ZUS

korespondencja elektroniczna z 13.06.2013r. – k. 10 plik akt ZUS

decyzja z 09.03.2012r. – k. 17a

zaświadczenie k 5 akt ZUS

decyzja k 17a

Od decyzji z dnia 14 października 2010 r. ustalającej nadpłatę renty rodzinnej wnioskodawca złożył odwołanie do Sądu Okręgowego w Szczecinie, który wyrokiem z dnia 16 marca 2011 r. (sygn. akt VII U 1465/10) oddalił odwołanie skarżącego. Część nienależnie pobranych świadczeń (należność główna) została spłacona z bieżącej renty rodzinnej, którą ubezpieczony otrzymywał w związku z kontynuacją nauki do kwietnia 2013 r.

Niesporne, a nadto: zeznania Ł. Ł. – k. 20 w zw. z k. 18-19

Pismem z dnia 22 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował Ł. Ł. iż nienależne świadczenie na dzień 30 kwietnia 2013 r. wynosi 1 078,66 zł, a prócz tego jest zobowiązany do zapłaty odsetek w kwocie 2 058,94 zł.

Niesporne, a nadto: pismo ZUS z 22.04.2013r. – k. 4 plik akt ZUS

W dniu 17 maja 2013 r. do ZUS wpłynął wniosek ubezpieczonego o rozłożenie kwoty nadpłaty wynikającej z pisma z dnia 22 kwietnia 2013 r. na 10 rat oraz wniosek o odstąpienie od żądania zwrotu odsetek. W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, iż pomimo poinformowania pracownika Inspektoratu ZUS w Ś. o przerwaniu nauki w dniu 4 listopada 2009 r., świadczenie było mu nadal wypłacane.

Niesporne, a nadto: wniosek z 17.05.2013r. – k. 7 plik akt ZUS

Decyzją Powiatowego Urzędu Pracy w Ś. z dnia 18 kwietnia 2013 r. Ł. Ł. został uznany za osobę bezrobotną bez prawa do zasiłku.

Obecnie ubezpieczony utrzymuje się z prac dorywczych osiągając dochód w wysokości ok. 800-1000 zł. Wydatki z tytułu miesięcznych opłat za mieszkanie wnioskodawcy wynoszą od około 300 zł do około 500 zł. W utrzymaniu pomaga skarżącemu rodzina ze strony matki.

Wnioskodawca posiada mieszkanie własnościowe położone w Ś.przy ul. (...)o wartości około 100 000 zł.

Ubezpieczony prowadzi gospodarstwo domowe samodzielnie, nie ma innych osób na utrzymaniu, nie posiada zobowiązań z tytułu podatków i zaciągniętych kredytów.

Niesporne, a nadto: decyzja PUP z 18.04.2013r. – k. 6 plik akt ZUS

kwestionariusz z 03.06.2013r. – k. 8-9 plik akt ZUS

zeznania Ł. Ł. – k. 20 w zw. z k. 18-19

Sporządzony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych projekt umowy z dnia 21 czerwca 2013 r. o rozłożeniu na raty nienależnie pobranych świadczeń z funduszu rentowego nie został odesłany przez ubezpieczonego organowi rentowemu.

Niesporne, a nadto: pismo ZUS z 14.08.2013r. – k. 12 plik akt ZUS

umowa z 21.06.2013r. – k. 17c-17d

zeznania Ł. Ł. – k. 20 w zw. z k. 18-19

Wnioskodawca mimo, że miał świadomość, iż pobierana przez niego renta jest świadczeniem nienależnym, nie odkładał otrzymywanych środków.

Dowód: zeznania Ł. Ł. – k. 20 w zw. z k. 18-19

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Kwestię odstąpienia od żądania zwrotu opisanych powyżej należności regulują przepisy art. 138 ust. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) oraz art. 84 ust. 8 i 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U z 2013 r. poz. 1442 z późn. zm.).

Zgodnie z pierwszym z cytowanych przepisów organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

Natomiast art. 84 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że Zakład może odstąpić od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczyć termin ich płatności albo rozłożyć je na raty, jeżeli:

- 1) zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności lub
- 2) kwota nienależnie pobranych świadczeń nie przewyższa kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W myśl zaś art. 84 ust. 11 jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek za zwłokę.

Jak wynika z brzmienia powyższych przepisów, jedyną kwestią, jaką art. 138 ust. 6 reguluje odmiennie w stosunku do art. 84 ust. 8 ustawy systemowej, jest brak możliwości odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych

świadczeń (bez odsetek i kosztów upomnienia) w całości lub w części, jeżeli kwota do zwrotu nie przewyższa kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Z uwzględnieniem tego wyjątku, unormowania art. 84 ust. 8 ustawy systemowej należy zatem stosować uzupełniająco względem art. 138 ust. 6 ustawy emerytalnej.

Podkreślić należy, iż żaden z cytowanych przepisów nie określa bliżej podanych "szczególnie uzasadnionych okoliczności" pozostawiając je tym samym ocenie orzecznictwa. Judykatura nie ma jednak wątpliwości, że przy ocenie spełnienia szczególnie uzasadnionych okoliczności należy się kierować informacjami o stanie rodzinnym i majątkowym wnioskującego, jak i brać pod uwagę stan jego zdrowia oraz możliwość podjęcia zatrudnienia pozwalającego na uzyskanie pracy i wynikających z niej dochodów umożliwiających spłatę zaległości (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2009 r. w sprawie sygn. akt II UK 147/09 opublikowany w LEX nr 577846).

W ramach katalogu przykładowych okoliczności uzasadniających zastosowanie opisanych w cytowanych przepisach ulg można wskazać: brak majątku, z którego możliwe byłoby dochodzenie od osoby zobowiązanej zwrotu świadczeń; ustalenie, że w przypadku zwrotu świadczeń osoba zobowiązana lub osoby pozostające na jej utrzymaniu zostałyby pozbawione niezbędnych środków utrzymania; ciężką chorobę powodującą niezdolność do pracy lub niepełnosprawność osoby zobowiązanej, członka jej rodziny lub innej osoby pozostającej na jej utrzymaniu; wiek osoby zobowiązanej; zdarzenia losowe (kradzież, wypadek, pożar, powódź, inne klęski żywiołowe) powodujące szczególne trudności w sytuacji materialnej osoby zobowiązanej.

Szczególnie uzasadnione okoliczności są to innymi słowy okoliczności wyjątkowo trudne czyli takie kiedy ubezpieczony ze względu na stan zdrowia, brak pracy, tragiczne zdarzenie losowe, sytuację rodzinną, znalazł się w takiej sytuacji że zwrot nienależnego świadczenia uniemożliwi bądź znacznie utrudni mu bieżące funkcjonowanie i zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 października 2008 r. w sprawie II AUa 890/08).

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie takie szczególne okoliczności nie zachodzą. Ubezpieczony jest osobą młodą (ma 25 lat), zdrową, nie ma zatem żadnych przeciwwskazań, które uniemożliwiłyby mu podjęcie zatrudnienia. W ocenie Sądu sam fakt, iż wnioskodawca jest osobą zarejestrowaną w Powiatowym Urzędzie Pracy, nie stanowi wystarczającej przesłanki do odstąpienia od żądania zwrotu należności. Skarżący ma bowiem realne możliwości podjęcia pracy w wyuczonym zawodzie technika BHP, bądź w innym, co z pewnością pomogłoby mu spłacić zadłużenie wobec ZUS. Obecnie Ł. Ł. utrzymuje się z prac dorywczych osiągając dochód w wysokości ok.800-1000 zł netto, co więcej w utrzymaniu pomaga mu rodzina ze strony matki. Wnioskodawca posiada też mieszkanie własnościowe położone w Ś.przy ul. (...). Należy też podkreślić, iż Ł. Ł. nie ma innych zobowiązań, gospodarstwo domowe prowadzi samodzielnie i nie ma nikogo na utrzymaniu.

Dokonując oceny zasadności odwołania Ł. Ł. nie można też tracić z pola widzenia dwóch istotnych okoliczności. Po pierwsze zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzja jest konsekwencją prawomocnego wyroku z dnia 16 marca 2011 r. wydanego w sprawie VII U 1465/10, którym Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił odwołanie skarżącego od decyzji ZUS z dnia 14 października 2010 r. ustalającej nadpłatę renty rodzinnej. Po wtóre jak wynika z zeznań Ł. Ł., miał on pełną świadomość, iż wypłacane świadczenie nie należy mu się. W tej sytuacji wnioskodawca winien był co najmniej zabezpieczyć nienależne świadczenia i zwrócić je na żądanie organu rentowego, skutkiem czego uniknąłby płać odsetek. Świadomość ubezpieczonego co do braku podstaw do wypłaty renty stanowi dodatkową okoliczność wykluczającą zastosowanie art. 84 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Twierdzenia wnioskodawcy jakoby dwukrotnie informował on organ rentowy o utracie statusu studenta, nie poparte żadnym dowodem, należało uznać za gołosłowne. Jak wynika z akt rentowych informację o skreśleniu z listy studentów (...) Szkoły (...) w S. organ rentowy uzyskał samodzielnie w roku 2010r. Dodać można iż zeznania ubezpieczonego w tym zakresie są niewiarygodne także z tego powodu, że nie potrafił on wskazać osoby, którą informował o przerwaniu nauki. Ponadto osoba z wykształceniem średnim, po nieskutecznym ustnym zgłoszeniu, ponowną informację o zakończeniu nauki zapewne przekazałaby pisemnie za potwierdzeniem odbioru.

Wobec niewykazania zawiadomienia organu rentowego o przerwaniu nauki przepis art. 84 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie mógł mieć zastosowania w sprawie.

Stan faktyczny w sprawie ustalono w oparciu o niebudzące wątpliwości Sądu i niekwestionowane przez strony dowody z dokumentów. Szczególne znaczenie ma tu zaświadczenie o skreśleniu z listy studentów, wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 16 marca 2011r., decyzja z dnia 14 października 2010r. Zeznaniami wnioskodawcy Sąd odmówił waloru wiarygodności w zakresie w jakim wskazywał, iż z prac dorywczych osiąga dochód nie większy niż 400 zł. Tymczasem w kwestionariuszu jaki wypełnił na potrzeby ZUS w maju 2013r wnioskodawca wskazał, że dochód ten wynosi od 800 zł do 1000 zł netto. Z zeznań ubezpieczonego nie wynikało, by w okresie między majem 2013r. a grudniem 2013r zaszła jakaś istotna zmiana w zakresie opłacalności prac dorywczych. Z przyczyn wskazanych wyżej Sąd nie dał wiary twierdzeniom, że wnioskodawca dwukrotnie informował pracownika ZUS w listopadzie 2009r o fakcie zaprzestania nauki.

Biorąc pod uwagę przedstawione argumenty Sąd stwierdził, iż w sprawie nie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności pozwalające na odstępianie od żądania zwrotu odsetek od nienależnie pobranych świadczeń, ani też okoliczności o których mowa w art. 84 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, Sąd nie znalazł podstaw do podważenia zasadności decyzji ZUS i w konsekwencji uznał ją za prawidłową pod względem merytorycznym oraz formalnym i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie Ł. Ł. jako bezzasadne.

Zarządzenie:

- 1) odnotować w kontrolce uzasadnień;
- 2) odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego;
- 3) odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć ubezpieczonemu;
- 4) akta przedłożyć z apelacją lub za 3 tygodnie.